

Будзем знаёмыя

Паменшаны варыянт сімвала 2024-га

Ён мае трэцяе вока, а ад злосці пакрываецца плямамі

У нас у заапарку жыве дракон! Так, самы што ні ёсць сапраўдны! Бо менавіта так bearded dragon — гэтая яшчарка — завецца па-англійску. Назва невыпадковая: калючая, барадатая, з вялікім «усмешлівым» ротам — гэтая рэптылія і сапраўды нагадвае дракона, хіба што вельмі сціплага памеру. Гаворка, як вы ўжо напэўна здагадаліся, ідзе аб калючай, або барадатай, агаме.

Назва яшчаркі вельмі дакладна характарызуе яе знешнасць. Скура гэтай рэптыліі пакрыта лускай з калючкамі, уздоўж пазваночніка праходзіць падвойны грабеньчык з кароткіх шыпоў. Асабліва калючы ў яе гарлавы мяшок. У самцоў ён ярка афарбаваны, можа раздзімацца і надае калючаму «хлопцу» аб'ём у выпадку магчымай пагрозы або пры сустрэчы з сапернікам. Далікатныя паненкі вонкава не надта адрозніваюцца ад суровых самцоў. Яны драбнейшыя, больш вытанчаныя і сціпла афарбаваны. Дарэчы, калючая агама — адна з нямногіх рэптыліяў, здольных мяняць афарбоўку: у прахалодных умовах яшчаркі цямяюць, у спякоту святлеюць. Пацешна, але колер агамы залежыць і ад настрою: ад гневу дракончыкі ідуць цёмнымі плямамі. Спрабуючы напалохаць ворага, калючая агама тапырыць грэбень, раздзімае горла, раскрывае пашчу, раздражнёна махае хвостом і падскоквае на лапах, як жаба, — вось, маўляў, які страшны дракон! Яшчарка гэтая невялікая: памер не перавышае 60 см, прычым 2/3 даўжыні — хвост. Адкідаць яго агамы не ўмеюць, так што, калі хвосцік скарочаны, значыць, ён быў пашко-

сямейнымі групамі. Зрэшты, сустракаючыся з іншымі драконамі, сутычак пазбягаюць — абмяжоўваюцца дэманстрацыямі. Бацькі клопату аб нашчадках не выяўляюць наогул: закапаўшы кладку, самка пакідае яйкі — і больш мець адносін да дзяцей не жадае. Цікава, што хоць пол гэтых рэптыліяў і вызначаецца храмасомным наборам, але залежыць і ад тэмпературы інкубацыі як: у больш прахалодных умовах (да 32 градусаў) вылупляюцца агамы абодвух полаў, у спякоту — толькі самкі.

Экзатычная знешнасць у спалучэнні са сціплым памерам зрабілі «барадатку» папулярным хатнім гадаванцам. Аднак, перш чым завесці сабе такую калючую радасць, варта пазнаёміцца са спецыфікай утрымання дома рэптыліяў наогул і барадатай агамы ў прыватнасці. Перш за ўсё, неабходна разумець, што яшчарка гэтая паходзіць з вельмі гарачых і сонечных абласцей, а значыць, нашы ўмовы для яе жыцця не падыходзяць наогул. Прыйдзецца сяліць гадаванца ў тэрарыум і абзаводзіцца спецыяльным — і вельмі нятаным — абсталяваннем. Паколькі гэтая яшчарка сілкуецца як расліннымі, так і жывёльнымі кармамі, неабходна загадзя вырашыць пытанне, дзе вы будзеце здабываць ёй кармавыя казуркі. І няхай вас не ўводзяць у зман сцвярдзенні з інтэрнэт-крыніц аб тым, што «барадатая агама адрозніваецца таварыскім і прыязным характарам». Яшчарка — гэта не кошка і не сабака — сустракаць вас, радасна віляючы хвосцікам, яна не будзе. Таварыскасць і прыязнасць выяўляюцца толькі тым, што барадатая агама не хаваецца пры набліжэнні чалавека, не спрабуе

джаны — напрыклад, пры неакуратным абыходжанні з яшчаркай або ў выніку сутыкнення з асабліва заўзятым сапернікам. Цікавай асаблівасцю з'яўляецца наяўнасць трэцяга вока — на цемечку пад напай празрыстай лускавінкі. Навошта яно патрэбна, навукоўцы да канца не вызначылі. Магчыма, дазваляе яшчарцы хутка рэагаваць на небяспеку зверху, магчыма — рэгуляваць сутачныя рытмы.

Ураджэнец сонечнай Аўстраліі, калючы дракончык ужо даўно стаў папулярным хатнім гадаванцам. У прыродзе ён засяляе засушлівыя зараснікі хмызняку, камяністыя пустыні і паўпустыні. Большую частку жыцця агама праводзіць на зямлі, аднак даволі нядрэнна лазіць, асабліва калі хоча пагрэцца на сонейку. Выдатна капае і на ноч аддае перавагу хавацца ў нары. У пясок жа закопвае яйкі ў перыяд размнажэння. У ежы непераборлівы — паспрабуй пакапрызнічай у суровых пустынных умовах! Маладыя «барадаткі» сілкуюцца ў асноўным жывёльнай, а дарослыя — расліннай ежай. Да кампаніі сабе падобных ставяцца аб'явава, жывуць часцей паасобку, радзей —

цапнуць працягнутую руку і можа дастаць спакойна пасядзець на руках.

Затое і столькі ўвагі з боку ўладальніка дракончыка не патрабуе, і сумаваць без чалавечай кампаніі не стане. Калі пералічаныя складанасці вас не спалохалі, можна смела заводзіць гэтую чароўную рэптылію. Тым больш што адчуваюць яны сябе ў хатніх умовах добра, утрымліваюцца аматарамі даўно, і досвед утрымання назапашаны ўжо вялікі, знайсці інфармацыю нескладана. Яны добра размнажаюцца ў няволі. Больш за тое, выведзены разнастайныя па афарбоўцы агамы — беласнежныя, апельсінавыя, тыгровыя, чорныя, чырвоныя і нават сінія — так што можна падабраць гадаванца на свой густ. Уявіце, выведзены нават формы амаль без шыпоў і шаўкавістыя навобмацкі!

А тых, хто лічыць за лепшае любавання рэптыліямі на адлегласці, запрашаем да нас у заапарк. І няхай барадатая дракончыкі прынясуць вам поспех у гэтым годзе!

Таццяна СОЛТЫСАВА, малодшы навуковы супрацоўнік Мінскага заапарка.

Не прапусціце!

АД ГОГАЛЯ ДА МАРКЕСА: СВЯТА СА ЗНАКАМ ЯКАСЦІ

У Магілёве расказалі, чым парадуе гледачоў Міжнародны маладзёжны тэатральны форум «M.@rt.кантакт-24»

У Магілёве зноў павеяла вясной. Выбачайце за штамп, але гэта не сказ, а стан душы. Бо пасля таго, як адбылася першая прысвечаная чарговай тэатральнаму святу прэс-канферэнцыя, час сапраўды ўжо ляціць непрыкметна. Не паспеем азірнуцца, а на календары 20 сакавіка — дзень адкрыцця любімага аматарамі тэатра форуму — M.@rt.кантакт.

З падрабязнасцямі чакалага тэатральнага дзейства азнаёмілі **сустаршыня аргкамітэта XVII Міжнароднага маладзёжнага тэатральнага форуму «M.@rt.кантакт», намеснік старшыні Магілёўскага аблвыканкама Анатолий МАЛАШКА, начальнік упраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама Аляксандр ЖЫГУН, дырэктар Магілёўскага абласнога драмтэатра Ірына БЕЛЯКОВА і галоўны рэжысёр** гэтага ж тэатра **Камілія ХУСАІНАВА**.

— Вялікую тэатральную падзею другі год запар узначальвае міністр культуры, — адзначыў Валерый Малашка. — Гэта дапамагае прывабліваць цікавыя тэатральныя калектывы на міжнародным узроўні. Два гады з-за пандэміі мы не маглі развіваць фестываль, нават рабілі яго са спектакляў цалкам беларускіх тэатраў. Але форум застаецца топовым мерапрыемствам. Сёлета гэта першая маштабная падзея ў рамках Года якасці.

Праграма вельмі насычаная, практычна чатыры спектаклі за дзень. Будзе нялёгка і крытыкам, і журы, і гледачам вызначыцца, які з іх найлепшы. Чакаем вялікую колькасць артыстаў, рэжысёраў, усіх тых, хто мае дачыненне да тэатра. У горадзе будучы адзінаццаць чатыры сцэнічныя пляцоўкі, дзве з якіх — абласнога драмтэатра.

Традыцыйна, акрамя паказаў спектакляў беларускіх і замежных тэатральных калектываў, у рамках форуму адбудуцца майстар-класы, творчыя сустрэчы, будзе арганізавана работа маладзёжнай творчай лабараторыі. Асноўная праграма ўключае 26 спектакляў тэатральных калектываў з Беларусі, Казахстана, Кыргызстана, Арменіі, Балгарыі і Расіі.

Беларусь на тэатральным форуме прадставіць тэатры з Магілёва, Мінска, Брэста і Гомеля.

— Праграма форуму пачала фарміравацца адразу ж

пасля таго, як закончыўся папярэдні, — заўважыла дырэктар тэатра Ірына Беякова. — Мы актыўна наведвалі расійскія тэатры, прыглядаліся да калектываў. Некаторых запрашалі пасля таго, як убачылі іх работу на сцэне і атрымалі вялікае задавальненне. Наш тэатр выступае за пашырэнне межаў форуму. Сёлета запланаваны паказ спектакля «Жаніцьба» ў Бялынічах — культурнай сталіцы гэтага года.

Паколькі сёлетні год праходзіць пад знакам 80-годдзя вызвалення Беларусі, для аматараў тэатра падрыхтаваны падарунак. «Яны змогуць па білетах на спектаклі наведваць яшчэ і экспазіцыю Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, перасоўваючы выставу ад якога будзе працаваць у тэатральным скверы», — удакладніў начальнік упраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама Аляксандр Жыгун.

Тэатральная афіша вельмі насычаная спектаклямі класікаў, у рэпертуары пастаноўкі на вядомыя творы Гоголя, Булгакава, Дастаеўскага, Марка Твэна, Чынгіза Айтматава і іншых. На думку арганізатараў, класічная форма падачы вядомых твораў таксама цікавая. У любым выпадку, яны будучы працитаныя сучаснай мовай. Па словах Каміліі Хусаінавай, тыя калектывы, якія працавалі ў эксперыментальных жанрах, з часам пасталелі і ім сталі цікавыя яшчэ і класічныя формы.

Толькі з Санкт-Пецярбурга і Ленінградскай вобласці ў Магілёў завітаюць чатыры тэатры — драмтэатр «На Литейном», Пецярбургскі камерны тэатр «ТОК», тэатр пантамімы і пластыкі «Ателье» і Ладзейнапольскі драмтэатр-студыя «Апрель».

У афішы заяўлены таксама Каляда-тэатр з Екацярынабурга, з якім у Магілёва

склаліся вельмі цесныя сяброўскія сувязі. Гэтым разам ён пакажа гасцям спектакль «Тарас Бульба». Рэжысёр Мікалай Каляда напісаў інсцэніроўку, выкарыстоўваючы розныя творы Мікалая Гоголя. Ён набліжае старадаўнія падзеі да сённяшняга дня і нагадвае, што не павінна быць месца войнаў. Наогул, тэма пераасэнсавання чалавечага жыцця, яго каштоўнасці і важнасці чырвонай ніткай пройдзе праз рэпертуар тэатральнага форуму. Напрыклад, Іркуцкі акадэмічны драмтэатр імя Ахлопкава запрасіць паразважаць на ваенную тэму і лёс салдата разам з героямі п'есы «Твардоўскі: Васіль Цёркін. Кніга пра байца». Гэты спектакль уваходзіць у трылогію пастацовак аб жыцці і творчасці рускіх паэтаў, створаных у рамках праекта «Голас рускай паэзіі». Кыргызскі дзяржаўны тэатр юнага гледача імя Бакен Кыдыкеевай з Бішкека прадставіць монаспектакль «Умўт» («Надзея»). Гэта гісторыя апавядае пра жанчыну, якая адправіла сына на Вялікую Айчынную вайну з надзеяй, што ён вернецца. Кранальны спектакль аб бясконцай вечнай матчынай веры і любові. Госць з Ерэвана — дзяржаўны рускі драмтэатр імя К. С. Станіслаўскага — з дапамогай тэатральных прыёмаў перадае ў кароткіх гісторыях паводзіны чалавека, якія абумоўліваюць інстынкты. Спектакль «Людзі. Звяры. Абставіны» — разважання вядомага амерыканскага драматурга Дона Нігро на маральную тэматыку. Балгарскі тэатр з Сафіі «Сляза і смех» звяртаецца да адной з самых знакамітых кніг ранняга італьянскага Рэнэсансу Джавані Бакача «Дэкамерон». У разгар чумы тры дамы успамінаюць свае інтымныя перамогі, сімвалізуючы гэтым трыумф жыцця над смерцю.

Журы Міжнароднага маладзёжнага тэатральнага форуму «M.@rt.кантакт» прадставіць вядомыя тэатразнаўцы Беларусі, Расіі, Кыргызстана, Ізраіля. Узначаліць яго расійскі і ізраільскі рэжысёр, педагог, крытык Віктар Шрайман.

Застаецца дадаць, што білеты ў касях Магілёўскага драмтэатра і адначасова на сайце kinoteatr.megatam.by можна будзе набыць ужо з 2 лютага. На асноўныя паказы квіток пацягне на 25—47 рублёў, на дзіцячыя — ад 20 да 30, а на адкрыццё — каля 50 рублёў.

Як адзначылі арганізатары, плануецца, што доля бюджэтнага фінансавання форуму сёлета складзе чвэрць ад усіх выдаткаў на яго правядзенні. Астатнія кампенсуюцца за кошт продажу білетаў.

Нэлі ЗІГУЛЯ, фота аўтара.